

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveysvirasto

Omaishoidon tuen uudistukset sosiaali- ja terveysvirastossa

Vammaistyön kuntalaistilaisuus 22.3.2017

Jonna Weckström, vammaisten sosiaalityön päällikkö

Mitä omaishoidon tuki on?

- Omaishoidon tuella tarkoitetaan omaishoidon tuesta annetun lain 2 §:n mukaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määritellään hoidettavan hoito ja palvelusuunnitelmassa.
- Asiakkaita yhteensä 3958 vuoden 2016 aikana
- Omaishoidon tukemiseen käytetään 33 miljoonaa euroa vuonna 2017, joka on 8,5 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Muutoksen taustaa

- Lakimuutos tuli voimaan 1.7.2016 alkaen ja sen mukaan kaikille omaishoitajille myönnetään vähintään kaksi lakisääteistä vapaapäivää
- Laki jättää kunnalle harkintavallan hoitoisuusryhmien lukumäärään, hoitopalkkioiden euromäärään (alinta luokkaa lukuun ottamatta) sekä siihen, onko asiakas oikeutettu kolmeen vai kahteen vapaapäivään/kk
- Uudet kriteerit ovat saman suuntaisia pääkaupunkiseudun muiden kuntien kanssa (sote-uudistus).
- Helsingissä ollut hyvä kattavuus omaishoitajien osuus väestöstä esim. alle 65-vuotiaat: Helsinki 0,34 %, Espoo 0,04 % ja Vantaa 0,23 %
- Asiakasmäärä on kasvanut 35 prosenttia vuodesta 2006 vuoteen 2015 (vuonna 2006 yht. 2940 asiakasta ja vuonna 2015 yht. 3970 asiakasta)
- Asiakkaiden diagnoosit ovat moninaistuneet kuluneiden vuosien aikana

Päätöksenteon taustaa

- Asia on kirjattu ja esitetty viraston käyttösuunnitelman yhteydessä sosiaali- ja terveyslautakunnalle 29.11.2016 ja 13.12.2016
- Virastopäällikkö on tiedottanut sosiaali- ja terveyslautakuntaa
- Virastopäällikkö on hyväksynyt uuden pysyväisohjeen 26.1.2017 ja se on ollut sosiaali- ja terveyslautakunnan ottoharkinnassa 31.1.2017
- Sosiaali- ja terveyslautakunnan - ja jaostojen jäsenille on järjestetty infotilaisuus 31.1.2017

Sosiaali- ja terveyslautakunta 14.3.2017

- Sosiaali- ja terveyslautakunta haluaa tarkemman selvityksen uudistuksen vaikutuksista
- 18-vuotta täyttäneiden osalta arviointi ja päätöksenteko jatkuu kuten ennenkin uusien myöntämisperusteiden mukaan
- Uusien hakemusten osalta arviointi ja päätöksenteko jatkuu kuten ennenkin uusien myöntämisperusteiden mukaan
- Alle 18-vuotiaat ns. vanhat asiakkaat - arviointityö jatkuu kuten ennenkin, mutta päätöksiä ei tehdä
- Niille asiakkaille, joille on jo tehty uudet päätökset uusien myöntämisperusteiden mukaisesti, toimitaan uusien päätösten mukaisesti.

Tiedotus

- Asiakasperheille lähetetty tammikuun alussa tiedotteet kotiin
- Mediaa tiedotettu
- Internetissä kaupungin sivuilla tiedotettu asiasta
- Vammaistyön kuntalaistilaisuudet 2.3.2017 ja 22.3.2017
- Vammaisten sosiaalityö pitää asiakastilaisuudet 4.4.2015 ja 9.5.2017
- Kaikki työntekijät tiedottavat osaltaan omaishoidon tuen muutoksista asiakastapaamisissa

Asiakkaiden omaishoidon tuen arviointi

- Omaishoidon tuen myöntäminen perustuu hoidettavan kokonaistilanteen arviointiin, jossa huomioidaan omaishoitajan antaman hoidon vaativuus ja sitovuus sekä hoitajan kyky toimia omaishoitajana
- Hoidettavan edun toteutuminen näkökulmana
- Arvioidaan myös muun palvelun tarve
- Perheen kotitöitä ja kodin ulkopuolisia asiointeja ei huomioida hoidon sitovuutta arvioitaessa
- Kokonaistilanteen arvioinnissa otetaan huomioon omaishoitajan omaishoidettavalle antama päivittäisen henkilökohtaisen hoidon määrä seuraavissa toiminnoissa: peseytyminen, ruokailu, liikkuminen, lääkitys, pukeminen, WC-toiminnot ja muut terveyden- ja sairaanhoidolliset hoitotoimenpiteet

Alle 18-vuotiaiden asiakkaiden omaishoidon tuen arviointi

- Vanhemmilla on aina hoitovastuu alle 18-vuotiaista lapsistaan
- Omaishoidon tukea arvioitaessa kiinnitetään huomioita siihen osaan lapsen hoitoa ja huolenpitoa, mikä johtuu lapsen sairaudesta tai vammasta
- Aiemmin lasten ja aikuisten hoitoisuutta arvioitiin yhteisten kriteerien mukaan
- Nyt lapsille on omat kriteerit
- Arvioinnin apuna käytetään ns. lasten hoitoisuusmittaristoa
- Hoidettavan hoitoisuutta arvioitaessa hoidettavaa verrataan lapsen tai nuoren terveeseen tai vammattomaan ikätoveriin

Yli 18-vuotiaiden asiakkaiden omaishoidon tuen arviointi

31.1.2017 saakka: asiakkaan hoitoisuus ja kokonaistilanne

- Ohjeelliset RAVA-indeksi- ja MMSE-pisteytysrajat päätöksenteon tukena.

1.2.2017 alkaen: kokonaistilanne ja omaishoitajan antaman hoidon vaativuus ja sitovuus

- Henkilökohtaiset päivittäiset toiminnot
 - Peseytyminen
 - Ruokailu
 - Liikkuminen
 - Lääkitys
 - pukeminen
 - Wc-toiminnot
 - Muut terveyden- tai sairaanhoidolliset toimenpiteet
- Omaishoitajan antaman hoidon sitovuus ja vaativuus

Omaishoidon tuen palkkiot

31.1.2017 saakka

Maksuluokat:

1. 1631,93 €
2. 819,22 €
3. 554,00 €
4. 392,02 €

1.2.2017 alkaen

Hoitoisuusryhmät:

1. 1500 €
2. 750 €
3. 392 €

Ensimmäinen hoitoisuusryhmä: hoitopalkkio on korkeintaan 1500 euroa/kk, vapaapäiviä kolme/kk

- Hoidettava tarvitsee runsaasti ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa, eikä häntä voi jättää yksin (yli 18-vuotiaiden osalta ainakin kuudessa henkilökohtaisessa toiminnossa, yöhoidon tarve joka yö, pelkkä valvonta ei riitä)
- Lasten- ja nuorten hoitoisuusmittarin hoitoisuus pisteet 41-47/47
- Vapaapäivät kertyvät vain niiltä kuukausilta, kun omaishoitajalle maksetaan hoitopalkkio. Vapaapäivien määrä on kaksi/kk, jos omaishoitajan antama hoito keskeytyy yli 5 vuorokaudeksi.

Toinen hoitoisuusryhmä: hoitopalkkio korkeintaan 750 euroa/kk, vapaapäiviä kolme/kk

A)

- Omaishoitaja antaa hoidettavalle apua ja hoitoa fyysisissä henkilökohtaisissa toiminnoissa (yli 18-vuotiaiden osalta neljässä tai viidessä henkilökohtaisessa toiminnossa, yöavun tarve useampana yönä, pelkkä ohjaus ei riitä)
- Hoitajan antama apu on pääsääntöisesti ympärivuorokautista
- Hoidettava ei pääsääntöisesti pysty olemaan yksin
- Lasten- ja nuorten hoitoisuusmittarin hoitoisuuspisteet 31-40/47

TAI

Toinen hoitoisuusryhmä jatkuu

B)

- Hoidettavan hoito vaatii hoitajalta jatkuvaa ohjeistusta, koska hoidettava ei kykene toimimaan itsenäisesti
- Hoidettava ei pääsääntöisesti pysty olemaan yksin. Valvonnan tarve syntyy tilanteissa, joissa hoidettava vaarantaa itsensä tai muiden turvallisuuden
- Edellyttää hoitajalta jatkuvaa läsnäoloa, ohjausta ja avustamista toiminnan ajan esim. WC-käynti, syöminen, pukeutuminen
- Vapaapäivät kertyvät vain niiltä kuukausilta, kun omaishoitajalle maksetaan hoitopalkkiota. Vapaapäivien määrä on 2 /kk, jos omaishoitajan antama hoito keskeytyy yli 5 vrk:tta

Kolmas hoitoisuusryhmä: hoitopalkkio 392 euroa/kk, vapaapäiviä kaksi/kk

- Hoidettava tarvitsee apua ja hoitoa useissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa (yli 18-vuotiaat vähintään kolmessa henkilökohtaisessa toiminnossa)
- Avun tarve on ikätasoon verrattuna runsasta: fyysistä apua, ohjausta ja valvontaa
- Hoidettava voi olla yksin vain lyhyen ajan, korkeintaan 3-5 tuntia
- Lasten- ja nuorten hoitoisuusmittarin hoitoisuuspisteet 20-30/47
- Vapaapäivät kertyvät vain niiltä kuukausilta kun omaishoitajalle maksetaan hoitopalkkio.

Muiden palvelujen ja kodin ulkopuolisen toiminnan vaikutus maksettavaan hoitopalkkioon

Hoitopalkkiota pienennetään ensimmäisessä ja toisessa hoitoisuusryhmässä,

- Jos hoidettavalla on kotihoitoa tai henkilökohtaista apua säännöllisesti enemmän kuin 41 tuntia/kk
- Jos hoidettava käy säännöllisesti toistuvassa lyhytaikaishoidossa 4-7 vrk/kk tai enemmän
- Jos hoidettava käy säännöllisesti päivisin koulussa, päivätoiminnassa tms. ja hän saa lisäksi runsaasti muita palveluja kuten kotihoitoa, henkilökohtaista apua, lapsiperheiden kotipalvelua jne. on mahdollista että perhe ei ole oikeutettu omaishoidontukeen

Omaishoitajat saavat aiempaa enemmän vapaapäiviä

	Ennen lakimuutosta	Lakimuutoksen voimaantulon jälkeen 1.7.2016->
Ylimmät maksuluokat / hoitoisuusryhmät	1.-3. maksuluokka: kolme vapaapäivää	1. ja 2. hoitoisuusryhmä: kolme vapaapäivää
Alin maksuluokka/ hoitoisuusryhmä	4. maksuluokka: pääsääntöisesti ei vapaapäiviä	3. hoitoisuusryhmä: kaksi vapaapäivää
Kun omaishoito keskeytyy yli viideksi vuorokaudeksi (edellyttää, että palkkiota maksetaan ko. kuukaudelta)	Ei vapaapäivää	2 vapaapäivää

Lakisääteisten vapaapäivien järjestäminen

- Lyhytaikaishoito kunnan hoitopaikassa tai palvelusetelituottajan hoitopaikassa
 - Sijaisomaishoitajan avulla
 - Päivätoimintana
 - Kotiin annettavat palvelut palvelusetelillä (tuntilomitus)
 - Omaishoidon vapaan tuntikorvaus
- Viraston ja POLLI:n yhteisessä työryhmässä pohditaan uusia tapoja järjestää omaishoitajien vapaapäivien aikainen hoito.

Uusien kriteerien vaikutuksia

- Kaikille omaishoidon tuen asiakkaille tehdään vuoden 2017 aikana uusi arviointi
- Omaishoidon tuen arvioinnissa huomioidaan myös muut myönnetyt palvelut ja kodin ulkopuoliseen toimintaan osallistuminen
- Mikäli omaishoidon tuki lakkaa, syynä voi olla, että lapsen hoito ei merkittävästi eroa terveeseen lapseen nähden tai asiakkaalle on myönnetty muita palveluja runsaasti
- Osalla asiakkaista, joilla omaishoidon tuki lakkaa, olisi omaishoidon tuki saattanut loppua muutenkin (esim. asiakas kuntoutunut tai saa paljon muita palveluja, eikä päätöstä ole ehditty tarkistaa tilanteen muuttuessa)
- Asiakkaille järjestetään tarvittaessa muita palveluja, mikäli omaishoidon tuki lakkaa
- Vammaisilla on edelleen tarvittaessa runsaasti muita palveluja: harkinnanvarainen lyhytaikaishoito, tukihenkilö, henkilökohtainen apu, erityishuollon maksuton iltapäivähoito ja loma-ajan hoito, lapsiperheiden kotipalvelu, järjestöjen edullinen lastenhoitoapu (esim. Kvtuki57)

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveysvirasto

Kiitos!

24.3.2017